

Bryssel den 11.6.2018
C(2018) 3553 final

Herr talman,

Kommissionen tackar för riksdagens motiverade yttrande över förslaget till direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen (COM(2017) 797 final).

Förslaget är ett av de viktiga lagstiftningsinitiativ som kommissionen lagt fram inom ramen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Pelaren proklamerades gemensamt av Europaparlamentet, rådet och kommissionen vid det sociala toppmötet i Göteborg den 17 november 2017 och är ett uttryck för ett gemensamt åtagande att skapa ett starkt socialt Europa och bidra till rättvisa och välfungerande arbetsmarknader och välfärdssystem som är utformade att möta vår tids utmaningar.

Sociala, ekonomiska, demografiska och tekniska förändringar har under de senaste åren haft en djupgående inverkan på arbetsmarknaderna inom unionen. Även om fasta heltidsanställningar fortfarande är den mest förekommande arbetsformen, har den relativa andelen atypiska anställningar och deltidsanställningar ökat. Nya och atypiska anställningsformer har spelat en stor roll när det gäller att skapa sysselsättning och de har gett arbetstagare, inklusive de mest sårbara, nya möjligheter att få tillträde till och stanna kvar på arbetsmarknaden. De senaste tio åren har mer än hälften av alla nya arbetstillfällen varit atypiska. Men arbetstagare med atypiska anställningar har ibland hamnat i otrygga situationer med arbetsschema som nästan inte alls går att förutse och mycket få möjligheter att få fast anställning.

Även om dessa fenomen påverkar medlemsländernas arbetsmarknader i olika hög grad och olika åtgärder har vidtagits på nationell nivå genom lagar eller kollektiva avtal har den allt större mångfalden av arbetsformer avslöjat luckor i arbetslagstiftningen, både på nationell nivå och EU-nivå. De mycket olika nationella bestämmelserna skapar kryphål som kan utnyttjas för att skapa konkurrens på grundval av lägre sociala normer och ger utrymme för social dumpning.

Urban AHLIN
Riksdagens talman
SE – 100 12 STOCKHOLM

Det föreslagna direktivet syftar till att komplettera det nuvarande sociala regelverket inom EU och fastställa gemensamma miniminormer för arbetarskyddet för att minska risken för att de sociala normerna underskrids. Genom förslaget ändras bestämmelserna i det nuvarande direktivet om skriftligt meddelande¹ för att säkerställa att också de med mindre stabila anställningsförhållanden (de med mycket korta kontrakt eller tillfälliga anställningar, efterfrågestyrd arbetskraft) åtminstone ska ha rätt att få skriftlig information om sina viktigaste arbetsvillkor. Enligt förslaget ska den information som arbetsgivaren måste ge arbetstagaren utökas och uppdateras och arbetstagarna måste få informationen i tid, dvs. när det nya arbetet börjar i stället för högst två månader senare.

Förslaget stärker verkställighetsmekanismerna och innehåller flera nya miniminormer för materiella rättigheter som syftar till att förbättra arbetsvilkorens förutsägbarhet, särskilt vid otrygga anställningar. I rättigheterna ingår en gräns för provanställningens längd, bestämmelser om referenstimmar och referensdagar, minsta förhandsvarsel, rätten att söka ytterligare arbete, rätten att få ett svar på en skriftlig ansökan om en fastare anställning och rätten att få obligatorisk utbildning kostnadsfritt. Enligt förslaget är det fullt möjligt att ändra dessa materiella rättigheter genom kollektivavtal. Det här är en viktig bestämmelse för arbetsmarknader som den svenska, där arbetsmarknadens parter spelar en central reglerande roll.

Kommissionen noterar att riksdagen erkänner vikten av tydliga och förutsägbara arbetsvillkor och behovet av att anpassa dem till hur arbetsmarknaden utvecklas samt det gemensamma intresset av en konvergens uppåt av arbets- och levnadsförhållandena i Europeiska unionen. Samtidigt har kommissionen noga granskat riksdagens farhågor när det gäller respekten för subsidiaritetsprincipen och eventuella effekter på den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Riksdagen hävdar att de frågor som tas upp i förslaget lämpligast behandlas på nationell nivå, eftersom en tydlig gränsöverskridande dimension saknas och de relevanta nationella villkoren och systemen är så olika. Kommissionen vill understryka att syftet med förslaget inte är att ersätta nationella insatser eller harmonisera lagstiftningen inom EU, utan att understödja och komplettera medlemsstaternas verksamhet, i enlighet med artikel 153 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. I förslaget ingår flera ändrade och nya minimikrav som behövs för att skydda de mest sårbara arbetstagarna inom unionen och för att undvika en kapplöpning mot botten som skulle ha en negativ inverkan på företagens konkurrenskraft på den inre marknaden. En likadan strategi har tillämpats på andra områden inom unionens regelverk, såsom den strategiska ramen för arbetsmiljö eller lagstiftningen om arbetstid, arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag eller visstidsarbete.

I det motiverade yttrandet påpekar man att de föreslagna materiella rättigheterna eventuellt innebär ett ingrepp på definitionen av arbetstagare i den svenska arbetsmarknadsmodellen som grundar sig på arbetsmarknadsparternas ansvar. Kommissionen värderar högt den svenska arbetsmarknadsmodellen och de svenska

¹ Rådets direktiv 91/533/EEG av den 14 oktober 1991 om arbetsgivares skyldighet att upplysa arbetstagarna om de regler som är tillämpliga på anställningsavtalet eller anställningsförhållandet.

arbetsmarknadsparternas starka och oberoende roll. Kommissionen har också åtagit sig att främja den sociala dialogen på europeisk nivå och i alla EU-länder. Kommissionen beklagar att de europeiska arbetsmarknadsparterna misslyckades med att få till stånd ett mandat för förhandlingar om de frågor som togs upp i förslaget, trots två etapper av formella samråd och kommissionens ansträngningar på högsta nivå att få till stånd dessa förhandlingar. Eftersom förhandlingarna aldrig blev av och kommissionen är väl medveten om den viktiga roll som arbetsmarknadens parter spelar på nationell nivå och på branschnivå när det gäller att ta fram effektiva ramar för arbetsvillkor, säkerställde den att förslaget ger arbetsmarknadens parter stor flexibilitet att genomföra bestämmelser och ger dem möjlighet att anta och ändra de föreslagna nya materiella rättigheterna, så länge som det allmänna arbetarskyddet respekteras.

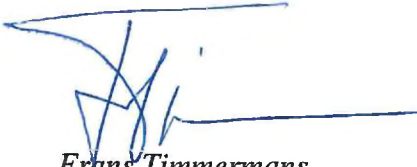
Enligt riksdagen finns det slutligen en risk för att den föreslagna definitionen av arbetstagare skulle kunna få effekter på andra områden än det arbetsrättsliga, inklusive på områden där medlemsländerna har exklusiv befogenhet. I det här fallet är det viktigt att notera att förslaget kodifierar flera kriterier för definitionen av arbetstagare som redan är väletablerade i EU-domstolens rättspraxis när det gäller en stor del av den europeiska sociallagstiftningen. Dessutom gäller definitionen endast personkretsen i det föreslagna direktivet, och påverkar inte andra områden av nationell lagstiftning. Syftet med direktivet är att skydda så många arbetstagare som möjligt, särskilt de mest sårbara arbetstagarna som ofta utesluts från arbetstagarbegreppet. Det är därför viktigt att klart och tydligt fastställa vilka som omfattas av direktivet. Klarhet ökar rättssäkerheten och minskar risken för negativa konsekvenser i efterhand för arbetsgivare till följd av en dom i EU-domstolen om arbetstagarbegreppet.

Kommissionen är fullkomligt medveten om fördelarna med den svenska arbetsmarknadsmodellen och välkomnar bedömningen i riksdagens motiverade yttrande att de frågor som direktivet tar upp redan till stor del har lösts i Sverige genom kollektivavtal. Det stämmer att kommissionen inte känner till någon svensk arbetsrättslag eller kollektivavtal som inte skulle uppfylla de föreslagna minimivillkoren, varken när det gäller definitionen av arbetstagare eller den allmänna skyddsnivå som det föreslagna direktivet strävar efter. Kommissionen anser att förslaget kan stödja den svenska modellen genom att främja högre sociala normer och uppmuntra arbetsmarknadsparterna i andra medlemsländer att spela en större roll och begränsa orättvis konkurrens på basis av arbetsvillkor.

För närvarande pågår diskussioner mellan kommissionen och medlagstiftarna om förslaget. Frågorna om subsidiaritet och arbetsmarknadsparternas självbestämmande hör till de viktigaste punkterna i dessa diskussioner. Riksdagens motiverade yttrande har vidarebefordrats till kommissionens företrädare i de pågående förhandlingarna med medlagstiftarna. Kommissionen tror att en lämplig kompromiss ska kunna nås snart, eftersom ordförandeskapet i rådet strävar efter att en allmän strategi ska fastställas före sommaren 2018.

Kommissionen hoppas att den i det här svaret har kunnat redogöra för de frågor som riksdagen tog upp och ser fram emot att få fortsätta den politiska dialogen till förmån för minst 2–3 miljoner europeiska arbetstagare för vilka det föreslagna direktivet skulle föra med sig påtagliga förbättringar vad gäller tydliga och förutsägbara arbetsvillkor.

Med vänlig hälsning

*Frans Timmermans
Förste vice ordförande*

*Marianne Thyssen
Ledamot av kommissionen*